

ZASTAVENÍ DRUHÉ

Bořivojova ulice č. 816/104

Činžovní dům, ve kterém Jaroslav Seifert přišel na svět v pondělí 23. září 1901 (toho dne bylo v Praze teplo, skoro 25 stupňů Celsia, chlapec se prý narodil v 7 hodin a 33 minut, jak čteme pod básnickovým bronzovým portrétem vytvořeným sochařem Stanislavem Hanzíkem a instalovaným na fasádu 23. září roku 2001), je podobný okolní zástavbě. V ní žil na přelomu 19. a 20. století většinou průmyslový proletariát. Seifertův otec Antonín Seifert (1861–1930), rodilý Pražan, vyučený zámečník (jeho otec se jmenoval Jan Seifert, matčino dívčí příjmení bylo Karásková), oslavil v roce synova narození čtyřicátiny, matce Marii Seifertové (1873–1935), rozené Borutové, pocházející z Kralup nad Vltavou (její otec Antonín Boruta tam pracoval jako strojevodoucí, matka Marie byla dívčím jménem Kohoutová), chyběly dva roky do třicítky. Seifertovi (oddáni 23. 2. 1895 v Minicích, vesnici, jež se stala roku 1960 součástí Kralup) přivedli na svět tři děti. Nejprve se narodila dcera Marie, avšak nedožila se ani tří let (1897–1900), posledním dítětem byla Blažena (provdaná Pubcová, 1905–1972). Marie byla pochována na Olšanských hřbitovech, ve vzpomínkách *Všecky krásy světa* básník sestřino jméno neuvádí: „Hrob mé sestry s nezbytným porcelánovým andělíčkem, který sypal růže, byl na dětském oddělení v hoření části hřbitova u Vinohrad. Pár kroků od něho je známá hrobka rodiny Hrdličkových. Je to největší a nejpodivuhodnější pomník na celém hřbitově.“

Mimochodem, ani svou sestru Blaženu ve svém pozdním vzpomínání, psaném už po jejím úmrtí, Jaroslav Seifert nepojmenovává. Poprvé utrousí pouze to, že měl „sestru o několik let mladší“, více slov věnuje připomínce její tragické smrti při automobilové

nehodě cestou do Prahy z Růžodolu u Liberce, kde žila „docela tiše ve své rodině a mezi růžičkami své zahrádky“, a nakonec se čtenáři *Všech krás světa* dovědí o básníkově sestře už jen nepodstatnou maličkost: „Matčinu modlitební knížku, na jejíchž deskách byl obrázek Panny Marie se srdcem proboděným sedmi meči, vzala si z domova sestra, a nemám nic.“ Sestra zůstává bezejmenná i v básni *Miska s oříšky* (poprvé knižně ve druhém, rozšířeném vydání *Deštníku z Piccadilly*, 1981): „Zabila se v autě.“

Impulsem ke vzpomínkám na Žižkov byla Jaroslavu Seifertovi, jenž poté, co se oženil, už v této svérázné čtvrti nebydlel, návštěva rodného domu. Ve *Všech krásách světa* tento zážitek sice vylíčil, avšak časově neupřesnil, nicméně roku 1968 v jednom novinovém interview prozradil, že do Bořivojovy ulice se vypravil „loni“. Tedy v roce 1967. Tehdy se mu naskytl smutný pohled: obchody drobných živnostníků bez náhrady zmizely, vyvlastněné budovy nebyly opravovány a omítka z nich opadávající ohrožovala chodce.

Říkává se, že mládí touží a stáří vzpomíná. Nejsou to jen tesklivé, smutné a něžné vzpomínky, které se plouží pomalu za starým člověkem. I stáří touží! A byli byste možná překvapeni, jak i touhy starých lidí bývají intenzivní. A samozřejmě často i marné. Stáří se nespokojuje jen s čekáním na smrt. Není už tak beznadějně, jak kdysi bývalo. A je-li rozumně skromné, připraví si chvíle milé a šťastné. Můžete mi věřit. Ale vraťme se k těm vzpomínkám, ke kterým je odsouzeno. Vždyť život bez nich by byl prázdný a bezútěšný.

A tak se stalo, že jednoho letního odpoledne, kdy ještě z blízkých sadů voněla čerstvá letní zeleň, stál jsem před ošuntělým činžákem v žižkovské Riegrově ulici. Dnes už se ta ulice jmenuje jinak. Pavlačový činžák stál tu smutně a nevábně. Ale celá ulice svažující se k Rajské zahradě byla ošuntělá, smutná a zchátralá. Její truchlivost zvyšo-

Bořivojova ulice č. 816/104 - rodný dům Jaroslava Seiferta

Antonín a Marie Seifertovi, rodiče Jaroslava Seiferta

Dvouletý Jaroslav Seifert, jak ho namaloval hostivařský malíř Barnáš

valy ještě dvě nepřetržité řady aut garážujících u obou chodníků. Některá z nich byla zaprášená, jiná pokryta špinavými plachtami. A ulice byla téměř mrtvá. Krámky byly zavřeny nebo proměněny v byty a človíčka jsi tu nepotkal. Kdo by tu chodil v tento čas!

Vešel jsem zvědavě do domu. Dvorek byl téměř stejný jako před tři čtvrtě stoletím a zahrádka za ním rozčuchaná a zanedbaná jako kdysi. Jen pumpa, která tak úpěnlivě kvílívala, už tam nebyla. Všude bylo plno sazí, ticha, opuštěnosti.

Zahrádka byla kupodivu dost prostorná. Vešlo se do ní nejen ochotnické jeviště, ale i několik řad židlí, které nosívali z restaurace v přízemí.

Bořivojova ulice č. 816/104, zadní trakt

Jak pozorujete, říkám restaurace, a nikoliv hospoda. Hospoda byla pár kroků odtud. V našem domě měl však své sídlo známý žižkovský spolek Katolická beseda. A proto jeho místnosti byly nazývány restaurací. Katolickou besedu vedl bojovný kněz páter Roudnický. Tak se mu na Žižkově říkalo, ale jeho jméno se ozývalo spíše jen na politických schůzích. Byl to bojovný klerikální kohout.

Ve volbách do rakouského parlamentu kandidoval a dům Katolické besedy byl jeho hlavním stanem, odkud řídil agitaci své strany. Bezúspěšně. Žižkov patřival národním socialistům a sociálním demokratům, kteří tam soutěžili s proměnlivými úspěchy. Páter Roudnický pohořel.

Ještě než jsem se rozhodl vejít do domu, překvapením jsem zůstal stát. Na domě ve výšce prvního poschodí byl přes celou fasádu téměř čerstvý nápis: Katolická beseda.

Tolik roků přešlo. A chcete-li, dejte si projít hlavou všechny veliké a převratné události v tomto století! Byla válka a padlo Rakousko. Minulo dvacet let první republiky a do našich zemí vešel Hitler. Byla druhá světová válka. Hitler padl a veliké říše se rozpadaly, desítky milionů lidí padlo na bojištích celého světa, co změn a událostí prošlo i naší zemí, ale Katolická beseda odolala všem těmto vichřicím času! Teprve přednedávnem byla její firma zamalována a zmizela.

I obrovský kříž visel dosud v průjezdě a v červené lampičce prskal zapálený knůtek. Také na pavlačích, které se při ochotnických představeních proměnily v divadelní galerie, nezměnilo se nic. Ještě tam byly škopky i necky jako kdysi. A jistě tam ještě za letních večerů sedávají unavené maminky i tatínkové, když vítr zanese tam trochu voňavého vzduchu z Rajské zahrady a z Riegrových sadů.

Produkce ochotnických herců na dvoře prý malý Jaroslav Seifert sledoval přes „zábradlí na pavlači“. Vzpomínky na ně pomohla oživit krátká návštěva rodného domu. „Potichu vyšel jsem z průjezdu a smutně zamával schodům; pomáhaly je vyšlapat i moje dětské nohy.“

K výše uvedenému datu Seifertova narození s přesností na minutu je třeba dodat, že tento údaj chtěl po básníkovi dramatik a divadelní historik Jan Bartoš (1893–1946), aby mohl sestavit jeho horoskop (Jaroslav Seifert získal informaci od matky, ta ji prý měla zapsanou v modlitební knížce). Tak se ve druhé polovině dvacátých let i stalo, básník horoskop literárně upravil (a hlavně zkrátil) pro potřeby své vzpomínkové prózy *Hvězdy nad Rajskou zahradou* (1929). Nedatovaný dopis, v němž Bartoš Seiferta s horoskopem seznámil, zní takto:

Milý pane Seiferte, narodil jste se v zodiakálním znamení Vah; je to znamení duchovní, jež utváří povahu harmonickou, jemnou, ušlechtilou a věrnou. Charakterizuje Vás přímou a otevřenou. Všeobecně vytváří ono znamení založení spravedlivé, poněkud melancholické, lehce vznětlivé, stejně rychle usmířitelné a velmi sdílné. Ráz tohoto znamení je poněkud mechanický a také mechanické sklony z něho vyplývají. Vůli neobdařuje silnou; vášně působí hluboké, ale jasné, přesvědčení dost kolísavé a vratké.

Toť všeobecně. V kruhu těchto základních rysů, jež Vás asi mnohdy tísní, vyslovuje se Vaše povaha způsobem zvláštním a zcela osobitým z postavení Merkura a Venuše, jež stojí v prvním domě a v konjunkci. Je to konstelace velmi šťastná. Znamená charakter rázu erotického a uměleckého. Vytváří Vás poněkud zženštilým, jemným, idealistickým a dává velké umělecké nadání. Je ve Vašem základě zvláštní ušlechtilost, přísná spořádanost, ale také mnoho nepokoje a mnoho senzualnosti.